

TELEJURNALISTIKADA SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA MILLIY BRENDNI ILGARI SURISH TEXNOLOGIYALARI

Sotiboldiyeva Sultonposhsho

O'zDJTU mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada telejurnalistika sohasida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalaridan foydalanish orqali milliy brendni ilgari surishning zamonaviy usullari, amaliy imkoniyatlari va istiqbollari tahlil etiladi. Shuningdek, SI yordamida axborot kontentini ishlab chiqish, maqsadli auditoriyani aniqlash, axborot oqimlarini boshqarish hamda milliy qadriyatlarni targ'ib etish jarayonlari samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, telejurnalistika, milliy brend, media kommunikatsiya, raqamli transformatsiya, axborot texnologiyalari.

Annotation: This paper examines contemporary approaches, practical opportunities, and future prospects for promoting the national brand through the application of artificial intelligence (AI) technologies in television journalism. It explores how AI can enhance the effectiveness of content production, audience targeting, information flow management, and the promotion of national values. The study also discusses the role of AI-driven tools in advancing media communication and supporting the digital transformation of the television industry.

Keywords: artificial intelligence, television journalism, national brand, media communication, digital transformation, information technologies.

Kirish: Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot makonida milliy manfaatlarni himoya qilish, madaniy qadriyatlarni keng targ'ib etish va mamlakat imidjini mustahkamlash masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu jarayonda telejurnalistika milliy brendni shakllantirish va uni xalqaro miqyosda tanitishning eng ta'sirchan vositalaridan biridir.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarining media sohasi, xususan, telejurnalistikadagi qo'llanilishi mazkur yo'nalishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda, deyish mumkin. SI vositalari axborotni tezkor ishlash, auditoriyani chuqur tahlil etish, kontentni personalizatsiyalash va kommunikatsion samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida media tizimni raqamlashtirish, sun'iy intellektni davlat va xususiy sektorga joriy etish bo'yicha qator tashabbuslar amalga oshirilmoqda. Shu nuqtai nazardan, milliy brendni ilgari surishda telejurnalistikada sun'iy intellektidan foydalanish istiqbollari ilmiy va amaliy jihatdan o'rganishga arzigulik mavzudir.

Bugungi kunda sun'iy intellekt jurnalistika jarayonining barcha bosqichlariga – axborotni izlash, tahrirlash, efirga tayyorlash va tarqatishgacha — chuqur kirib borayotganini, tan olishimiz joiz. Bu texnologiyalar jurnalist mehnatini avtomatlashtirish, inson xatolarini kamaytirish va axborot oqimini tezlashtirishda beqiyos ahamiyat kasb etadi. Masalan, SI asosidagi algoritmlar orqali axborot manbalarini real vaqt rejimida tahlil etish, yangiliklarni tezda saralash va tasniflash, dolzarb voqealarni monitoring qilish imkoniyatlari kengayotganini alohida ta'kidlash mumkin.

Tahrir jarayonida sun'iy intellekt matnni grammatik, uslubiy va semantik jihatdan tahlil qilib, avtomatik tahrir takliflarini beradi. Shu bilan birga, ovoz sintezi va tasvirni qayta ishlash texnologiyalari yordamida yangiliklarni ovozli shaklda tayyorlash, subtitrlarni avtomatik yaratish, xatto virtual boshlovchilar orqali efirga uzatish imkoniyatini yuzaga keltiradi.

Efirga tayyorlash bosqichida SI dasturlari kontentni tomoshabinlarning yosh, hududiy va madaniy xususiyatlariga qarab moslashtiradi, efir jadvalini optimallashtiradi va ko'rsatuvlarning reytingini bashorat qilish imkonini beradi. Tarqatish bosqichida esa sun'iy intellekt algoritmlari ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarda auditoriya reaksiyasini o'lchab, keyingi kontent strategiyasini shakllantirishga yordam beradi.

Shu o'rinda yana bir jihatni aytib o'tish lozimki, telejurnalistikada SI texnologiyalari orqali quyidagi yo'nalishlarda samarali natijalar erishish mumkin:

- ✓ avtomotik kontent ishlab chiqish – yangilik matnlarini va ssenariylarni SI yordamida generatsiya qilish;
- ✓ ovoz va tasvirni sintez qilish – virtual boshlovchilar va 3D avatarlar yordamida efirlar uchun tayyorlash;
- ✓ auditoriyani tahlil qilish – SI yordamida tomoshabinlar qiziqishlarini tahlil etish hamda kontentni shunga moslashtirish.

Milliy brend – mamlakatning iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarini jahon miqyosida tanituvchi tushuncha bo'lib, telejurnalistika bu brendni vizual hamda emotsional ifodalashning eng samarali platformasidir. Sun'iy intellekt yordamida milliy brendni ilgari surishda quyidagi texnologik yechimlarni taklif etish mumkin:

1. Media monitoring va tahlil tuzilmalari – ijtimoiy tarmoqlardagi fikrlarni o'rganib, PR strategiyalarini shakllantirish;
2. Raqamli marketing avtomatizatsiyasi yordamida reklama hamda e'lonlarni avtomatik joylashtirish;
3. Til va tarjima tizimlari – milliy kontentni chet tillariga tarjima qilish orqali xalqaro auditoriyani kengaytirish;
4. Virtual brend-elchilar – SI asosida yaratilgan 3D qahramonlar yordamida brendni targ'ib etish kabilar.

Amaliy takliflar. Telejurnalistikada SI texnologiyalarini samarali joriy etish uchun quyidagi amaliy choralarni taklif etish mumkin:

- Vaholanki, SI mazkur sohaga ham kirib ulgurgan ekan, telekanallar huzurida SI laboratoriyalarini tashkil qilish ayni muddao bo'ladi;
- Jurnalistlar uchun SI savodxonligi bo'yicha treninglar o'tkazib borish;
- Mahalliy dasturchilar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali SI dasturlarni ishlab chiqish;
- Milliy telekontentni himoya qilish uchun blokcheyn (***Blokcheyn — bu ma'lumotlarni o'zgartirishdan himoya qiluvchi, markazsiz, ya'ni yagona boshqaruvsiz hisoblangan ishonchli raqamli tizim***) texnologiyasini qo'llash kabilar orqali ijobiy natijalarni qayd etish mumkin.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, telejurnalistikada sun'iy intellektdan foydalanish texnologik innovatsiya bilan bir qatorda, milliy brend siyosatini rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. SI vositalari orqali ishlab chiqilgan media kontent milli qadriyatlarni zamonaviy formatda targ'ib etish imkonini beradi. Shu sababli, mamlakatimiz telejurnalistika sohasi uchun sun'iy intellektni keng joriy etish istiqbollari dolzarb masaladir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Ardabili S. F., Mosavi M., Varkonyi-Koczy A. R. va boshq. *A comprehensive review of AI in journalism. Scientific Research Publishing Journal*, 2023.
2. Floridi L. *The Ethics of Artificial Intelligence: Principles, Challenges, and Opportunities*. Oxford University Press, 2023.
3. Ghio L., Restuccia F., D'Oro S., Basagni S., Melodia T., Maccari L., Lo Cigno R. *What is a Blockchain? A Definition to Clarify the Role of the Blockchain in the Internet of Things*. *arXiv preprint arXiv:2102.03750*. – 2021. – Manba: <https://arxiv.org/abs/2102.03750>
4. Kaplan A., Haenlein M. "Siri, Siri, in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence." *Business Horizons*, t. 62, № 1, b. 15–25, 2019.
5. Nanz A. "AI in the Newsroom: Does the Public Trust Automated News?" *Journalism Studies*, 2025.
6. O'zbekiston Respublikasi. *O'zbekiston – 2030 strategiyasi*. Rasmiy hujjat, 2023.
7. Systematic Review. "Artificial Intelligence in Journalism." *Open Science Framework*, 2022.
8. UNESCO. *Artificial Intelligence and Journalism: Ethical and Practical Issues*. UNESCO Reports, 2021.
9. UNESCO. *Reporting on Artificial Intelligence: A Handbook for Journalism Educators*. UNESCO Publishing, 2023.

«ILM-FAN FIDOYISI»

ILMIY-AMALIY KO`RIK TANLOVI

10. *The Washington Post*. “What happened when a newspaper let AI take over,” 26 mart, 2025.

11. Zhaxylykbayeva R. “Artificial Intelligence and Journalistic Ethics: A Comparative Study.” *MDPI Publications*, 2025.